

Реалізація волонтерської діяльності в різних напрямках спорту

Ірина Когут, Олена Степанюк

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Волонтерська діяльність є дієвим засобом соціалізації кожного, хто бере у ньому участь, нагодою отримати цінний досвід. Однак для визначення актуальних засад розвитку сучасного волонтерського руху необхідним є вивчення місця, ролі та значення волонтерської діяльності в різних напрямках спорту. *Мета.* Виявлення ключових особливостей сучасного волонтерського руху в різних напрямках спорту для подальшої розробки алгоритму навчання спортивних волонтерів. *Методи.* Аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та зіставлення, теоретична інтерпретація та пояснення; системний аналіз. *Результати.* Проаналізовано історичні аспекти розвитку волонтерства в олімпійському, неолімпійському та адаптивному спорті. Охарактеризовано роль і значення волонтерської діяльності в спорті вищих досягнень та проаналізовано особливості волонтерської діяльності в русі Спеціальних Олімпіад. Обґрунтовано мотиваційні та психологічні чинники, які спонукають до занять волонтерством. Розкрито основні вимоги до спортивних волонтерів та систематизовано сучасні напрями їх діяльності. Визначено взаємозв'язок волонтерської діяльності та різних напрямів спорту. Узагальнено роль і значення спортивної волонтерської діяльності та визначено необхідність подальшої розробки алгоритму навчання спортивних волонтерів. **Ключові слова:** спортивна волонтерська діяльність, олімпійський, неолімпійський, адаптивний спорт, Спеціальні Олімпіади.

Iryna Kogut, Olena Stepaniuk

IMPLEMENTATION OF VOLUNTEER ACTIVITIES IN VARIOUS AREAS OF SPORTS

Abstract. Volunteer activity is an effective way of socialization for everyone who participates in it and an opportunity to gain valuable experience. However, to determine the actual foundations of the development of the modern volunteer movement, it is necessary to study the place, role, and significance of volunteer activities in various areas of sports. *Objective.* Identifying the key features of the modern volunteer movement in various areas of sports for the further development of the training procedure for sports volunteers. *Methods.* Analysis, synthesis, generalization, comparison and matching, theoretical interpretation and explanation; and systemic analysis. *Results.* The historical aspects of the development of volunteering in Olympic, non-Olympic, and adaptive sports were analyzed. The role and significance of volunteering in high-performance sports were characterized, and the features of volunteering in the Special Olympics movement were analyzed. The motivational and psychological factors that encourage volunteering were substantiated. The main requirements for sports volunteers were elucidated and the modern areas of their activities were systematized. The relationship between volunteering activity and different areas of sports was identified. The role and significance of sports volunteer activity was outlined and the need for further development of the training procedure for sports volunteers was demonstrated.

Keywords: sports volunteer activity, Olympic sports, non-Olympic sports, adaptive sports, Special Olympics.

Вступ. Аналіз літературних джерел з питань волонтерства свідчить про важливість спортивної волонтерської діяльності. Це підтверджується тим, що жодні міжнародні та національні спортивні змагання, турніри, чемпіонати, Олімпійські, Паралімпійські ігри тощо не проходять без участі волонтерів [14]. Волонтерська діяльність є дієвим засобом соціалізації кожного, хто бере у ньому участь, нагодою отримати цінний досвід [6].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що окремі питання волонтерської діяльності досліджувалися вітчизняними науковцями, зокрема: волонтерство у вітчизняній науці і практиці (З. Бондаренко, 2012; С. Матвеев, Ю. Бріскін, І. Когут, 2011–2021; Т. Лях, 2001); історичні особливості розвитку волонтерської діяльності (С. Харченко, О. Караман, В. Кратінова, 2008; І. Петренко, 2018; В. Левків, 2013). Також історичні особливості спортивної волонтерської діяльності висвітлено у роботах зарубіжних науковців (J.B. Allen, M. Bartle, 2015; R. Caroline, 2012; G. Nicholas, E. Ojala, 2009).

Однак для визначення актуальних засад розвитку сучасного волонтерського руху необхідним є вивчення місця, ролі та значення волонтерської діяльності в різних напрямках спорту.

Наукову роботу виконано на кафедрі професійного, неолімпійського та адаптивного спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер держреєстрації 0121U108294).

Мета дослідження – виявлення ключових особливостей сучасного волонтерського руху в різних напрямках спорту для подальшої розробки алгоритму навчання спортивних волонтерів.

Kogut I., Stepaniuk O. Implementation of volunteer activities in various areas of sports. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*. 2022; 4: 78–84
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.78–84

Когут І., Степанюк О. Реалізація волонтерської діяльності в різних напрямках спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022; 4: 78–84
DOI: 10.32652/tmfvs.2022.4.78–84

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та зіставлення, теоретична інтерпретація та пояснення; системний аналіз.

Результати дослідження та їх обговорення. Слово «волонтер» (від фр. *volontaire*, англ. *Volunteer*) означає доброволець, бажачий [2]. Нині волонтер – особа будь-якого віку, статі, національності, віросповідання, яка свідомо бере участь у добровільній, неоплачуваній діяльності заради суспільного блага шляхом участі у різноманітних заходах [8, 10, 18].

Волонтерська діяльність може реалізовуватися у різних напрямках суспільного життя, а саме: медичні та соціальні послуги, захист прав людини, культурні, мистецькі, освітні, наукові, гуманітарні, релігійні, спортивні, охорона навколишнього середовища, соціальні, громадські тощо. В останнє десятиліття набирає популярності спортивне волонтерство, що пов'язане із популяризацією спортивних заходів, розширенням їх кількості та підвищенням якості проведення змагань різного рівня [3, 13].

Науковці на основі аналізу нормативно-правових документів дали визначення спортивного волонте-

ра, як особи, яка має спортивну кваліфікацію чи фахову підготовку у фізкультурно-спортивній галузі і здійснює спортивно-професійну діяльність на добровільних засадах [9].

Аналіз особливостей розвитку спортивного волонтерства дозволив визначити різні його напрями: олімпійське волонтерство; волонтерська діяльність в неолімпійському спортивному русі; волонтерська діяльність в адаптивному спорті.

Історія розвитку олімпійського волонтерства розпочинається разом із відродженням Олімпійських ігор сучасності. Першими волонтерами у спорті вважають афінських спонсорів Ігор Олімпіад 1896 р. На той час волонтерська допомога полягала не лише у добровільних пожертвуваннях, а й у допомозі під час організації і проведення змагань. Аналіз спеціальної літератури дозволив визначити періодизацію олімпійського волонтерського руху та різні підходи до її трактування. Дане питання розглядали такі вітчизняні та зарубіжні науковці: С. Матвеев, І. Когут, Є. Гончаренко (2011 р.), Анна Морено (1999 р.) (рис. 1).

Перший етап починається з 1896 р. і продовжується до 1948 р. Волонте-

рами виступають військовослужбовці та бойскаути. На даному етапі відсутні офіційні програми залучення і навчання волонтерів. Завдання і напрями їх діяльності були мінімальними, а саме: забезпечення безпеки і порядку, розповсюдження інформації, допомога в облаштуванні спортивних майданчиків та матеріальна допомога [11].

Другий етап починається з Олімпійських ігор в Лондоні 1948 р. і закінчується Іграми 1980 р. в Монреалі. Анна Морено [4] зазначає, що значний вплив на організацію змагань, у тому числі і волонтерську діяльність, мали країни-організатори (на той час це індустріально розвинені країни). В цей період зростає значення волонтерської діяльності, розширюються напрями діяльності та залучаються, крім бойскаутів та військовослужбовців, інші категорії волонтерів. У 1952 р. в статистичному звіті про проведення Олімпійських ігор спеціально зазначено про залучення жінок-волонтерів, що свідчить про підвищення зацікавленості до олімпійського волонтерства. В цьому періоді вперше описано в офіційних документах обов'язки волонтерів (1956 р.). На той час курсанти військового інституту брали

Рисунок 1 – Характеристика розвитку олімпійського волонтерського руху

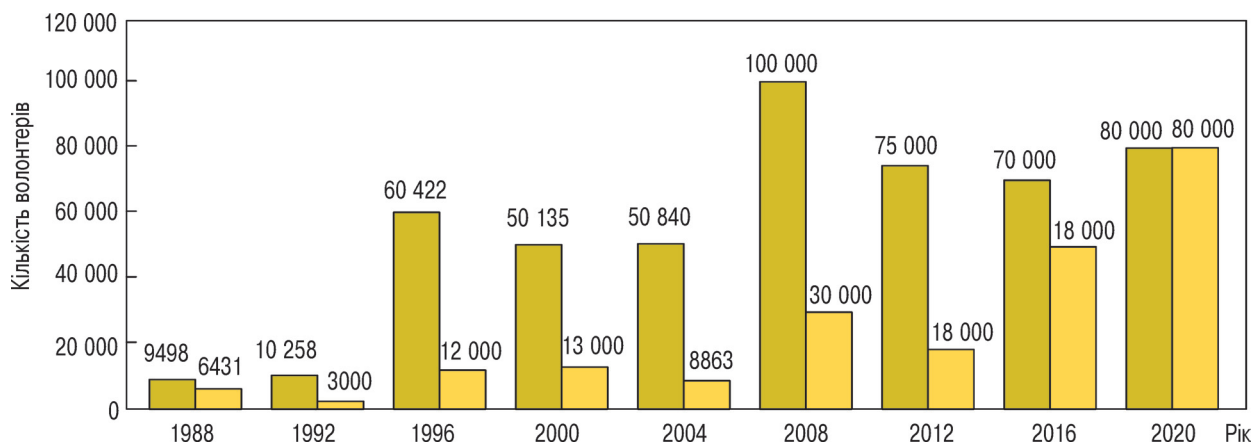

Рисунок 2 – Співвідношення кількості волонтерів на Олімпійських та Паралімпійських іграх 1988–2020 рр.:

■ – Олімпійські ігри; ■ – Паралімпійські ігри

участь в основних церемоніях, забезпечували технічну підтримку в підготовці Ігор. Під час організації та підготовки Ігор Олімпіади в 1960 р. волонтери залучалися до будівництва спортивної інфраструктури, відповідали за транспорт та обладнання, працювали у прес-центрах на правах асистентів. У зв'язку із загрозами тероризму у 1980 р. значно зростає кількість волонтерів (військових) для забезпечення безпечного проведення змагань [2].

Третій етап починається в 1980 р. з Ігор в Солт-Лейк-Сіті та закінчується Іграми в Сеулі в 1988 р. Це етап формування підґрунтя сучасної моделі олімпійського волонтерства, який характеризується започаткуванням власних цінностей, принципів, соціальних норм. Щоб стати олімпійським волонтером необхідно пройти конкурс та отримати спеціальну акредитацію. В цьому році волонтери були включені в програму Організаційного комітету. В Лос-Анджелесі в 1984 р. волонтери вперше визнаються офіційними помічниками. На цьому етапі триває процес інституціоналізації олімпійського волонтерського руху, формуються принципи, правила, соціальні норми, процедури та корпоративна культура [7].

Четвертий етап починається з 1992 р. та характеризується створенням сучасної моделі олімпійського волонтерства. Зміна масштабу самих Ігор посприяла розширенню напрямів діяльності волонтерів та їх професійної підготовки, що підвищило

імідж змагань. Рекордна кількість добровольців (70 тис.) була залучена на Іграх в Пекіні 2008 р., це були в основному студенти пекінських університетів і співвітчизники із Гонконгу, Макао, Тайваню. З кожними наступними Іграми розширюється перелік напрямів діяльності волонтерів, а саме: транспорт, допомога інспекторам із допінг-контролю, супровід команд-учасниць, акредитація, медична допомога, адміністративна та перекладацька діяльність, преса тощо [17].

Зі сказаного випливає, що основні етапи розвитку олімпійського волонтерства засновані на зміні кількісних та якісних показників у соціально-демографічному портреті добровольців, а також мають зв'язок зі змінами в офіційних документах статусу волонтерів та збільшені напрямів їх діяльності.

Варто зауважити, що з 1981 р. зазнає змін структура міжнародного спортивного руху, а саме відбувається поява нового напрямку – неолімпійський спорт, основними змаганнями в якому є Всесвітні ігри. Слід зазначити, що сьогодні у світі проводиться близько 200 комплексних змагань, до програми яких входять неолімпійські види спорту [9].

У зв'язку із різноманітністю змагань в неолімпійському спорті проаналізовано роль волонтерської діяльності в цьому напрямі. У роботах Т. Кропивницької та К. Краснянського зазначається, що масове залучення спортивних волонтерів почалося на VI Всесвітніх іграх (Акіто, Япо-

нія, 2001 р.). В основному волонтерами були студенти – перекладачі. Цього року для проведення Всесвітніх зимових ігор 2022 р. було залучено понад 300 тис. волонтерів [11].

Аналіз літературних джерел показав, що волонтерська діяльність у спорті, в тому числі неолімпійському, є важливою складовою організації змагань, адже це економія бюджету змагань, підвищення їх якості, ефективний метод взаємодії великих груп людей тощо. В роботах вітчизняних науковців (А. С. Бондар, О. А. Томенко, Н. В. Серета, І. В. Петренко та ін. 2017 р.), підтверджено важливість та розкрито роль спортивних волонтерів під час змагань з неолімпійських видів спорту [10].

Паралельно із розвитком волонтерської діяльності в олімпійському та неолімпійському спорті дедалі більшої популярності набирає розвиток спортивної волонтерської діяльності в адаптивному спорті, який з кожним роком розвивається і стає глобальним явищем.

У роботах вітчизняних та зарубіжних науковців зазначено, що до найбільш значних і визнаних змагань в адаптивному спорті відносять Паралімпійські, Дефлімпійські ігри та Всесвітні ігри Спеціальних Олімпіад. Перераховані змагання є міжнародними й масштабними спортивними заходами, на яких з кожним роком зростає кількість залучених волонтерів та коло їх діяльності, що підтверджує їх значущість (рис. 2).

Рисунок 3 – Вимоги до спортивних волонтерів та чинники, які спонукають до занять волонтерством

Виходячи із викладеного, варто відмітити тенденцію до збільшення кількості залучених волонтерів до організації та проведення Ігор протягом останніх чотирьохрічних періодів. Аналізуючи представлену інформацію, ми визначили, що найбільшу кількість волонтерів було задіяно під час Олімпійських ігор 2008 р. у Пекіні, це можна пояснити значними ресурсними можливостями держави та високою кількістю населення.

Крім того, проведені дослідження свідчать, що практично кожен бажаючий може стати волонтером. Наприклад, для підготовки і проведення Олімпійських і Паралімпійських ігор в Токіо 2020 р. було отримано 186 101 заявок на волонтерську програму. Серед них 63 % становили жінки і 37 % чоловіки, 63 % претендентів мали японське громадянство. Значна кількість заявок (37 %) від неяпонських громадян свідчить про високий рівень глобального інтересу до Ігор. На Іграх кожен доброволець може ста-

ти «Волонтером Ігор» і надавати допомогу в місцях проведення змагань або стати «Міським волонтером» та, наприклад, надавати інформаційно-консультативну допомогу в аеропортах, залізничних вокзалах та інших місцях [15].

Аналіз офіційних сайтів організаційних комітетів проведення Паралімпійських ігор в Лондоні 2012; Ріо-де-Жанейро 2016 та Токіо 2020 свідчить, що з кожними наступними іграми збільшується попит на волонтерську діяльність. Ключовими аспектами залучення волонтерів виступають мотиваційні та психологічні чинники, а також бажаним необхідно відповідати певним критеріям (рис. 3).

У деяких наукових роботах зазначено, що саме мотивація спортивних волонтерів має ряд ключових відмінностей. Вони виділяють два види мотивації: матеріальну та нематеріальну. До матеріальних факторів мотивації належать: харчування, компенсація транспортних й інших витрат волон-

терів, а також додаткові бонуси (сувенірна продукція, можливість користуватись спортивним інвентарем, спеціальні пропозиції для волонтерів від партнерів змагань й інше) [19].

Таким чином, залучення волонтерів до організації та проведення змагань є вагомим елементом, без чого не могли б відбутися масштабні спортивні заходи у всіх аспектах – економічному, фінансовому, соціальному, організаційному тощо. Люди, які мають волонтерський досвід, у певному сенсі виступають ініціаторами відкритого суспільства, цінностей і норм, що стимулюють культурний прогрес, позитивну динаміку самоорганізації соціальних інститутів громадянського суспільства.

Отже, волонтерська діяльність в адаптивному спорті вищих досягнень (зокрема, паралімпійському) тотожна олімпійській [1, 5, 14, 20]. Водночас волонтерська діяльність у русі Спеціальних Олімпіад відрізняється соціальною значущістю та охоплює широ-

Рисунок 4 – Діяльність спортивних волонтерів в різних напрямках спорту

кий спектр можливих напрямів роботи (рис. 4). Волонтерство у русі Спеціальних Олімпіад реалізується на змагальному та тренувальному етапах, що й обумовлює існування різноманітних волонтерських програм.

Основною організацією, яка розвиває фізичну культуру і спорт та забезпечує проведення змагань й інших заходів для людей з відхиленнями розумового розвитку, є Міжнародна організація Спеціальних Олімпіад (Special Olympics International, SOI) [10].

Волонтери є основною ланкою руху Спеціальних Олімпіад. Реалізація заходів здійснюється на громадських засадах із залученням тренерів, педагогічних працівників, лікарів, функціонерів, організаторів заходів, менеджерів, батьків тощо.

На початок 2022 р. у світі налічується понад 5 млн спортсменів, 1 млн тренерів і волонтерів, щороку проводиться понад 100 тис. змагань із 32 видів адаптованих олімпійських видів спорту через програми Спеціальної Олімпіади в понад 170 країнах світу. Щоб задовольнити потреби людей з відхиленнями розумового розвитку та сприяти їх інтеграції у соціум, Спеціальна Олімпіада запровади-

ла різноманітні волонтерські програми [16]:

- «Об'єднаний спорт» (Unified Sports) слугує для інтеграції людей з відхиленнями розумового розвитку (спортсменів) у соціум разом з особами без відхилень (партнерів) через тренування та участь у змаганнях. Програма насамперед зосереджена на командних видах спорту або змаганнях із застосуванням естафет. Ідея програми полягає в тому, щоб створити умови для ефективної інтеграції спортсменів і партнерів, щоб усі члени команди мали рівний статус, однакові спільні цілі та досвід, а також щоб команда працювала разом для досягнення успіху. Науковці зазначають [12], що програма допомагає встановити дружні та партнерські стосунки між членами команди та сприяє соціалізації людей з відхиленнями розумового розвитку в суспільство.

- «Юні спортсмени» (Young Athletes) – це ігрова програма для дітей з відхиленнями розумового розвитку у віці від 2 до 7 років. Юні спортсмени знайомляться з основними фізичними вправами, такими як біг, стрибки, метання тощо. Діти навчаються комунікувати з іншими та розвивають важ-

ливі навички для навчання та життя у суспільстві. Опановані навички допомагають дітям у сімейній, шкільній та громадській діяльності [9].

- «Здоров'я спортсменів» (Healthy Athletes) – пропонує безкоштовні огляди здоров'я спортсменів Спеціальної Олімпіади лікарями-волонтерами для підвищення рівня їхнього здоров'я та функціональних можливостей. У межах програми пропонується обстеження здоров'я з восьми дисциплін:

- ✓ загальний медичний огляд (MedFest);
- ✓ обстеження зору (Special Olympics Lions Clubs International Opening Eyes);
- ✓ оцінювання слуху (аудіологія) (Healthy Hearing);
- ✓ огляд ротової порожнини (Special Smiles);
- ✓ зміцнення здоров'я (профілактика та харчування) (Health Promotion);
- ✓ сильний розум (емоційне здоров'я) (Strong Minds);
- ✓ фізіотерапія (FUNfitness);
- ✓ обстеження стоп (подіатрія) (Fit Feet) [16].

У той самий час програма слугує для навчання та практичного досвіду студентів і спеціалістів у сфері охоро-

ни здоров'я, а саме щодо методів догляду та спілкування із людьми з відхиленнями розумового розвитку [22].

- «Здорові спільноти» (Healthy Communities) – спрямована для надання якісної медичної допомоги та реалізації різноманітних програм профілактики для покращення здоров'я людей з відхиленнями розумового розвитку. Просвітницька діяльність серед таких людей з ведення здорового способу життя, гігієнічних норм, питного режиму, планування режиму дня тощо. Ця програма використовує принципи волонтерської програми «Здорові спортсмени» і поєднує ці заходи з подальшим доглядом, наданням цілодобового доступу до фітнесу та оздоровлення [16].

- Освітня програма – реалізується в загальноосвітніх закладах різного рівня. Учні розповідають про рух Спеціальних Олімпіад та потреби осіб з інвалідністю [10].

- «Лідерство спортсменів» (Unified Leadership) – дає бар'єр обмежених можливостей людям з відхиленнями розумового розвитку. Це досягається шляхом оволодіння знаннями, навичками та практичним досвідом виконання керівних ролей у взаємозв'язку з лідерами без вад для створення інклюзивного середовища [16].

У рамках програми організуються семінари для досвідчених спортсменів Спеціальної Олімпіади, яких залучають до обговорення та прийняття рішень, спілкування з представниками засобів масової інформації, пропонується робота помічниками тренера й організатора під час проведення змагань та тренувальних занять [21]. Спортсмени-лідери мають можливість продемонструвати свої здібності, а лідери без інвалідності навчаються покращувати свою поведінку та практику, адаптуватися та зробити свої організації більш інклюзивними. Кінцевим результатом є те, що кожен отримує новий погляд на потенціал, лідерство та справжню інтегрованість людей з інвалідністю [16].

- «Посланці здоров'я» (Health Messenger) – організована для покращення системи охорони здоров'я та залучення громади до підтримки

здоров'я людей з відхиленнями розумового розвитку. Спортсмени-лідери з відхиленнями розумового розвитку отримують можливість керівних ролей у системі охорони здоров'я. Спортсмени Спеціальної Олімпіади проходять спеціальну підготовку з просвітництва здорового способу життя, раціонального харчування, щоб служити лідерами здоров'я, вихователями, захисниками та зразками для наслідування у своїх громадах. Вони керують своїми командами, сім'ями, друзями та спільнотами у веденні здорового способу життя, а також виступають за те, щоб постачальники медичних послуг та уряди ухвалили інклюзивну політику щодо охорони здоров'я, оздоровчих послуг, освіти та ресурсів для людей з відхиленнями розумового розвитку [16].

- «Смолоскиповий пробіг» (Law Enforcement Torch Run) – програма започаткована представниками правоохоронних органів для підтримки руху Спеціальних Олімпіад. Під час проведення Всесвітніх зимових та літніх ігор Спеціальних Олімпіад за допомогою представників правоохоронних органів олімпійський вогонь з Олімпії доставляється на церемонію відкриття Ігор, де запалюється як символ надії й перемоги. Місія правоохоронної організації Torch Run® (LETR) полягає в тому, щоб підвищити обізнаність суспільства про рух Спеціальних Олімпіад та зібрати кошти для існування і поширення цього руху [16].

Отже, результати теоретичного аналізу свідчать про важливу роль спортивної волонтерської діяльності в різних напрямках спорту. За допомогою спортивної волонтерської допомоги вирішуються безліч організаційних питань, створюється атмосфера та високий імідж як самих змагань, так і інших навколоспортивних заходів, а також позитивний настрій для учасників, гостей і глядачів. У зв'язку із цим актуальними виступають питання щодо навчання та підготовки добровольців до занять спортивною волонтерською діяльністю.

Висновки:

1. Аналіз сучасних літературних джерел свідчить, що спортивна волонтерська діяльність є невід'ємною

складовою життя суспільства. Жодні соціальні, культурні, екологічні, спортивні та інші проекти не проходять без волонтерської допомоги. Важливе значення волонтерська діяльність має у спорті. Сьогодні не існує міжнародних та національних спортивних змагань, турнірів, чемпіонатів, Олімпійських, Паралімпійських ігор тощо, які проходять без участі волонтерів.

2. У ході дослідження узагальнено історичні особливості розвитку волонтерської діяльності у різних напрямках спорту; визначено основні вимоги до волонтерів та чинники, які спонукають до благодійної діяльності; систематизовано напрями діяльності спортивних волонтерів.

3. Визначено, що волонтерська діяльність у спорті вищих досягнень, а саме: олімпійському, неолімпійському та адаптивному є тотожною. Проте волонтерство в русі Спеціальних Олімпіад має значні відмінності, а саме: відрізняється потужною соціальною значущістю та охоплює більший спектр можливих напрямів роботи.

4. Охарактеризовано переваги, роль і значення залучення добровольців до спортивної волонтерської діяльності та на основі цього зазначено важливість подальшої розробки алгоритму навчання спортивних волонтерів.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні ролі і значення спортивної волонтерської діяльності в русі Спеціальних Олімпіад.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієць Є, Маринич Л. Популярність руху Спеціальних Олімпіад в Україні. XIV Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух». Київ; 2021. с. 13–14.
2. Бойко І. Добровольча діяльність в олімпійському спорті. Наука в олімпійському спорті. 2018;4:32–38.
3. Бондаренко ЗП, Журавель ТВ, Лях ТЛ. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навчально-методичний посібник. Київ; 2012: Версо-04:288.
4. Горелов Д. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики (аналітична доповідь). Київ: Національний інститут стратегічних досліджень; 2015. с. 36.

5. Горлова Н. К вопросу о периодизации истории развития олимпийского волонтерства. Вестник Брянского государственного университета. 2017. Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-periodizatsii-istorii-razvitiya-olimpiyskogo-volonterstva>

6. Євтуха В, Гаркавенко З. Основи волонтерської діяльності: навчально-методичний посібник. Київ: Фенікс; 2012. 208 с.

7. Закон України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 № 3236-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

8. Когут І, Степанюк О. Соціально-гуманітична спрямованість волонтерської діяльності в адаптивному спорті. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2021;1:82–87. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.1.82-87>

9. Когут І, Степанюк О. Організаційно-методичні особливості реалізації спортивної волонтерської діяльності в освітніх закладах України та світу. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2022;2:71–75. DOI: [10.32652/tmfvs.2022.2.71-75](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.71-75)

10. Когут ІО, Матвєєв СФ, Маринич ВЛ, Гончаренко ЄВ. Концептуальні положення реалізації соціально-гуманістичних засад адаптивної фізичної культури в українському освітньому просторі. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;2:130–142. DOI: [10.32652/tmfvs.2020.2.130-142](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.130-142)

11. Кропивницька Т, Краснянський К. Актуальні проблеми організації міжнародних комплексних змагань у неолімпійському спорті. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017;2:32–37.

12. Ларіонова Н, Кратінова В, Караман О. Історико-феноменологічний аналіз волонтерства. Соціальна педагогіка: теорія та практика. 2007;3:99–105.

13. Левків В. Характеристика спортивного волонтерства як різновиду волонтерської діяльності. Спортивна наука України. 2013;5(56):33–37.

14. Матвєєв СФ, Бріскін ЮА, Когут ІО та ін. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фіз. виховання і спорту. Київ: Асконіт; 2011. 250 с.

15. Офіційний сайт Міжнародного паролімпійського комітету [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.paralympic.org/> Офіційний сайт Міністерства молоді і спорту [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/>

16. Офіційний сайт Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.specialolympics.org/>

17. Петренко І, Гращенко Ж, Мішин М. Спортивне волонтерство як соціокультур-

ний феномен сучасності. Ввічливість. Humanitas. 2021;5:46–51. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>

18. Пруняну М, Петреану А. Волонтерство у спорті. Університет медицини та фармації «Керол Давіла». Журнал фізичного виховання і спорту. 2010;N1(XI):35–38.

19. Харченко С, Караман О, Кратінова В. [та ін.]. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні. Науково-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів та спеціалістів у галузі соціальної роботи, соціальної педагогіки. 2009:403.

20. Allen JB, Bartle M. Sport event volunteers` engagement: management matters. *Managing Leisure*. 2014;19(1):36–50.

21. Caroline R. Volunteers in sport: Motivations and commitment to volunteer roles. Retrieved December 15, 2015, from *Astetar Sports Medicine Journal*: <http://www.aspetar.com/journal/viewarticle.aspx?id=30#VnBB8iim230>

22. Nicholas G, Ojala E. (2009). *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. Understanding the Management of Sports Events Volunteers Through Psychological Contract Theory*; 2009. p. 369–287.

LITERATURE

1. Andriets Ye, Marynych L. The popularity of the Special Olympics movement in Ukraine. The XIV International conference of young scientists "Youth and the Olympic Movement". Kyiv; 2021. p. 13–14.

2. Boiko I, Radchenko L. Volunteerism in the Olympic sport. *Science in Olympic sport*. 2018;4:32–38.

3. Bondarenko ZP, Zhuravel TV, Liakh TL. Management of volunteer groups from A to Z: educational-methodological manual. Kyiv; 2012: Verso-04:288.

4. Gorielov D. Volunteer movement: world experience and Ukrainian civic practices (analytical report). Kyiv: National Institute for Strategic Studies; 2015. p. 36.

5. Gorlova N. On the issue of periodization of the history of the development of Olympic volunteering. *Vestnik of Bryansk state university*. 2017. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-periodizatsii-istorii-razvitiya-olimpiyskogo-volonterstva>

6. Yevtukha V, Harkavenko Z. Basics of volunteering: educational-methodological manual. Kyiv: Feniks; 2012. 208 p.

7. Law of Ukraine «On Volunteering» dated 04.19.2011 No. 3236-VI [Electronic resource]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

8. Kogut I, Stepaniuk O. Socio-humanistic focus of volunteer activity in adaptive sports. Theory and methods of physical education and sports. 2021;1:82–87. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.1.82-87>

9. Kogut I, Stepaniuk O. Organizational and methodical features of implementing sports volunteering in educational institutions of Ukraine and the world. Theory and methods of physical education and sports. 2022;2:71–75. DOI: [10.32652/tmfvs.2022.2.71-75](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.2.71-75)

10. Kogut IO, Matvieiev SF, Marynych VL, Honcharenko YeV. Conceptual provisions for the implementation of socio-humanistic principles of adaptive physical culture in the Ukrainian educational space. Theory and methods of physical education and sports. 2020;2:130–142. DOI: [10.32652/tmfvs.2020.2.130-142](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.2.130-142)

11. Kropyvnytska T, Krasnianskyi K. Pressing issues of organizing international complex competitions in non-Olympic sport. Theory and methods of physical education and sports. 2017;2:32–37.

12. Larionova N, Kratinova V, Karaman O. Historical and phenomenological analysis of volunteering. *Sotsialna pedahohika: teoriia i praktyka*. 2007;3:99–105.

13. Levkiv V. Characteristics of sports volunteering as a type of volunteer activity. *Sport science of Ukraine*. 2013;5(56):33–37.

14. Matvieiev SF, Briskin YuA, Kogut IO et al. Historical, organizational, and social aspects of the development of disabled sports: textbook for students of higher educational institutions in physical education and sports. Kyiv: Askonit; 2011. 250 p.

15. The official Web-site of the international organization Special Olympics [Electronic resource]. Retrieved from: <https://www.paralympic.org/> Official website of the Ministry of Youth and Sports [Electronic resource]. Retrieved from: <http://dsmsu.gov.ua/>

16. The official website of the International Organization of Special Olympics. [Electronic resource]. Retrieved from: <https://www.specialolympics.org/>

17. Petrenko I, Grashchenkova Zh, Mishin M. Sports volunteering as a social and cultural phenomenon of modernity. *Vvichlyvist. Humanitas*. 2021;5:46–51. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.5.7>

18. Petreanu M, Petreanu A. Volunteering in sport. *Gymnasium - Scientific Journal of Education, Sports and Health*. 2010;11(1):35–38.

19. Kharchenko S, Karaman O, Kratinova V. [et al.]. History, theory, and practice of the volunteer movement in Ukraine. Scientific and methodological manual for students, masters, postgraduates and specialists in the field of social work and social pedagogy. 2009:403.

20. Allen JB, Bartle M. Sport event volunteers` engagement: management matters. *Managing Leisure*. 2014;19(1):36–50.

21. Caroline R. Volunteers in sport: Motivations and commitment to volunteer roles. Retrieved December 15, 2015, from *Astetar Sports Medicine Journal*: <http://www.aspetar.com/journal/viewarticle.aspx?id=30#VnBB8iim230>

22. Nicholas G, Ojala E. (2009). *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations. Understanding the Management of Sports Events Volunteers Through Psychological Contract Theory*; 2009. p. 369–287.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Когут Ірина Олександрівна <https://orcid.org/0000-0002-8862-9545>, kogut_irina@ukr.net

Степанюк Олена Вікторівна <https://orcid.org/0000-0002-8657-5221>, estepaniuk7@gmail.com

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Kohut Iryna <https://orcid.org/0000-0002-8862-9545>, kogut_irina@ukr.net

Stepaniuk Olena <https://orcid.org/0000-0002-8657-5221>, estepaniuk7@gmail.com

National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Fizkul'tury str. 1, Kyiv, 03150, Ukraine

Надійшла 10.10.2022